

Châteauneuf i Bourgogne, som en medeltida målning. Under en semester på de franska kanalerna är man hela tiden utsatt för intryck – och man har tid att ta dem till sig!

FOTO: TOMMY GRÜNBAUM

På Canal de Bourgogne ligger slussarna tätt. Handvevade är de också. Catharina Grünbaum får kavla upp ärmarna.

Från motorbåten "Vanadis" har paret Grünbaum njutit av Frankrike, här på Canal des Houillères.

På rätt köl i franska kanaler

När Catharina Grünbaum har tagit semester från språket i Dagens Nyheter är det för att färdas på kanalbåt i Frankrike. Nu har det blivit en bok med berättelser, råd och tips.

Franska kanaler. Vilka bilder väcks? Slingrande vattenvägar mellan vinberg? Prämar i dimma under höstliga platanalléer? Urvärdshus med lövklädda verandor och rutiga dukar?

I fyra långa somrar har vi med vår motorbåt "Vanadis" glidit fram på stilla kanaler och strida floder i det inre av Frankrike. Det går oändligt långsamt. Ändå är man hela tiden utsatt för intryck. Och man hinner ta dem till sig.

Man färdas genom landsbygd med böljande kullar, åkrar och betesmarker, skogiga dalgångar som ekar av fågel-sång eller vingårdar där stockarna i rader klättrar upp mot kritåsarna. Man drivs framåt av ett begär att få se vad som ska möta bakom nästa krök. Och nästa.

Små grå byar med röda tegeltak och i bästa fall en brödbutik – boulangerierna är trots allt det sista som läggs ner i avfolkningsbygderna. Slott med vinodlingar och *dégustation* – avsmakning och försäljning. Städer med katedral och marknad med ostar, korvar, grönsaker och spetsgardiner. Ett svalskande dopp där kanalen förenar sig med en flod. Knorrande grodor. Ännu en sluss. Man får viss vana att lägga fast, stänga portar, släppa på vatten, ta hem på linor, öppna portar och kasta loss. Med sin båt klättrar man steg för steg upp för mäktiga höjder och ner på andra sidan. Perspektivet ändras oavbrutet.

Tröttnar man på att sitta stilla med ett glas på däck kan man cykla bredvid

på de smala dragvägarna. Sedan lägger man till för kvällen nästan var som helst utmed kanalbanken eller framför en sluss. Om slussvakten är av den trevliga sorten pratar man om kanalväsendet eller om hönsen och köper kanske en flaska odrickbart vin och en handfull solmogna tomater från täppan och klappar slussgeten.

Trafiken på de mindre kanalerna är sparsam. Somliga dagar färdas man nästan ensam. Andra befinner man sig i samspråk med familjerna på de alltmer fåtaliga lastpråmarna. Vi har fått vänner bland andra kanalfarare, engelsmän, holländare, tyskar, danskar, som liksom vi glider runt i det månghundra-ramila systemet, möts, går tillsammans en tid, skils och möts igen.

Vi har också kommit till riktiga städer, och det utan att behöva missa avfarter på hetsiga motorleder, utan att behöva ta oss in genom trista förorter och utan att behöva leta efter hotellrum. Reims, Metz, Nancy, Verdun, Dijon, Strasbourg, ja till och med Paris

"Från sluss till sluss på franska kanaler" (Prisma) av Catharina och Tommy Grünbaum.

– man nalkas dem den vackraste vägen och förtöjer sitt flytande hem i stadens hjärta.

Alldeles händelseöst är inte ändå inte kanallivet. Vi har våra haft duster med en rasande metare och en vrångsint slushhäxa, vi har gått på grund, vi har flytt från Paris med en översvämmad toalett och vi har utsatts för en oätlig fisksoppa i detta matens förlöfvade land.

Allt är heller inte idyll. Slagfält, soldatkyrkogårdar och krigsmonumentet i varje liten by påminner oss dagligen om förra seklets stora tragedier. Då inte bara förstär utan verkligen känner man vilket fantastiskt projekt EU är, sina brister till trots.

"Vanadis" färder har Dagens Nyheter läsare då och då tagit del av genom korta rapporter på Namn och Nytt-sidan. Nu har det blivit en bok om dem, "Från sluss till sluss på franska kanaler".

CATHARINA GRÜNBAUM är DN:s språkvårdare. catharina.grunbaum@dn.se

"Ett rep, giv oss ett rep!"

Snart började det bli dags att söka nattplats. Fortfarande var det tryckande hett, men vid Angy där man från kanalen tillfälligtvis går ut i Yonne siktade vi en småbåtshamn, och vi såg också hur vattnet strömmade över en solbelyst sandbotten med friskt grönt sjögräs. Det såg lovande ut, kanske skulle vi finna svalka. Men först skulle vi gå på grund.

Den lockande botten av sand och musselskal kom väldigt fort väldigt nära, och "Vanadis" hejtrade sin framfart och snurrade runt ett kvarts varv i strömmen. Där stod vi. Med motorkraft kom vi ingen vart, och för övrigt ville vi inte förstöra propellern. Den unge slussvakten vid kanalens fortsättning en bit bort avbröt sitt vevande och iakttog oss. Tennisklubben intill upphörde med sitt servande och iakttog oss. Skepparn hoppade i med plankan som ligger utanpå fendrarna och försökte stående på botten baxa oss loss. "Vanadis" snurrade ytterligare ett kvarts varv men stod lika stadigt.

– Ett rep, giv oss ett rep! ropade tennisklubben, som nu växt i storlek och ställt upp sig på stranden, där den med halande åtbörder visade hur det skulle gå till.

– Ingen hjälp! kommanderade Skepparn bistert. Vi hade läst skräckhistorier om båtägare som i obetydliga knipor blivit undsatta av företagsamma personer vilka sedan i rätten tillerkänts tio procent av båtens värde. – Fira ner ankaret!

Jag gjorde som befallt och han vadade ut med ankaret i famnen och försvann med det under vattnet, allt medan tennisklubben, som nu fått ytterligare tillökning av kvinnor och barn och blivit en hel folkhop, skrek av förskräckelse.

Men inte heller ankaret hjälpte. Jag tog hem på spelet så att kättingen var spänd som en bågsträng, men "Vanadis" var orubblig. Från tennisklubben hördes yttranden som "Så sorgligt", "En så vacker båt!", och vi uppskattade deras goda förstånd när det gällde "Vanadis" linjer men inte antydningarna att hon vore dömd att bli vrak.

Ett par metare i en liten sportbåt kom förbi, och nu tog vi risken och langade över en lin. Och med ankare, plankor och ett ryck var "Vanadis" loss. Tennisklubben hurrade. Jag störtade ner efter en flaska vin och höll upp den.

– Släng den bara, det ordnar sig, hojtade metarna, och jag slängde och sen ägnade sig Skepparn och den ene av dem åt en stunds frustande dykning innan flaskan äntligen återfanns och togs om hand av sin nye ägare. Tennisklubben visste inte till sig av jubel och viftade med skärmösor och racketar.

Den hyggliga unge slussvakten som stannat kvar för att släppa igenom oss fastän klockan var över åtta sa att det inte var långt till byn Vaux där det fanns en utmärkt tillläggsplats. Vi följde hans råd, men jag saknade det strömmande vattnet över de ljusa musselskalen och avundades Skepparn som ofrivilligt fått svalka sig så lång stund.

Ur "Från sluss till sluss på franska kanaler".

Canal du Nivernais – inte en fläkt på den stilla kanalen.

Bästa kanalerna:

Lämpliga kanaler och floder med liten eller ingen yrkestrafik:

Canal du Nivernais, Bourgogne. Landsbygd, kuperat, vackra småstäder. Rätt många slussar. Floden Yonne intill är badbar.

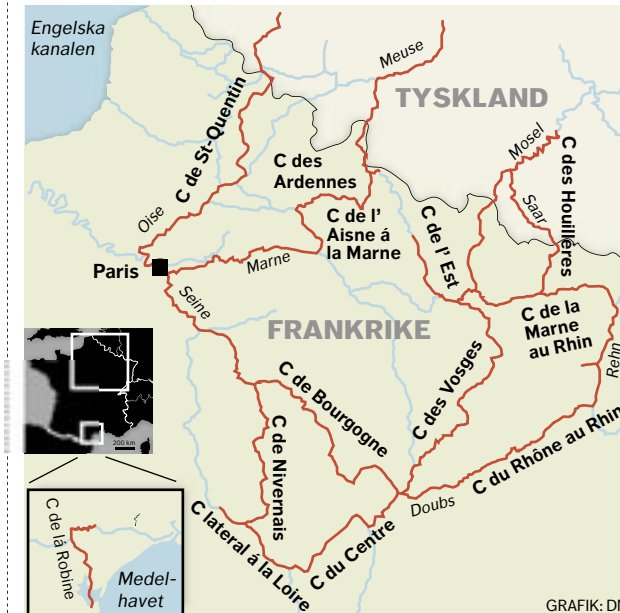
Canal de Bourgogne. Vackert landskap, slott, kloster, byar. Extremt slusstät.

Saônes övre del (Petite Saône) mellan Corre och Saint-Jean-de-Losne. Öppet landskap, man lägger till intill strandbrinkarna. Floden badbar.

Canal de la Marne au Rhin. Lantligt i Lorraine, skogsromantiskt i Alsace.

Canal du Centre, Bourgogne. Mellan Chalon-sur-Saône och Saint-Léger färdas man i de stora bourgognernas landskap.

Canal du Midi, Sydfrankrike. Går mellan vinodlingar och sådesfält med Pyrenéerna i bakgrunden. Byar och små städer med restauranger. Hård belastning under sommarsäsongen.

Canal des Vosges – dragvägen mellan slussarna är cyklistens fröjd.

Tänk på det här:

RESA DIT:

Enklast är att flyga till Paris, Lyon eller Nice.

Prisexempel Flyg Stockholm–Paris t/r med flyg SAS € 170

Lågprisflyg € 50 TGV(snabbtåg) t/r Paris–Dijon € 100

BÅTHYRA

Det finns många företag som erbjuder hyrbåt som man själv kör, eller större båtar där man medföljer som passagerare. Dessa har hemsida på engelska: www.locaboat.com och www.leboat.ie. I Sverige www.poseidontravel.se.

KRÄVS BÅTVANA? Viss båtvana bör den ha som kör båten. För övrigt är kanalfarandet en lämplig form av familjesemester.

OM SLUSSNING: På de kanaler som nämns är slussarna små och låga. Somliga sträckor är automatiserade och man öppnar själv med en fjärrkontroll.

Exempel på båthyra per vecka i juni (Bourgogne). Dyrare juli–augusti, billigare vår och höst. 8 kjoer 13 meter båt € 2500 6 kjoer 10 meter båt € 1700

MÅSTE MAN KUNNA FRANSKA?

Båtuthyrarna talar engelska, liksom de flesta unga slussvakter (studenter). Nyckelord och hälsningsfraser på franska underlättar.

MER UPPLYSNINGAR:

VNF, Voies navigables de France, den franska kanalorganisationen, har hemsida på franska och engelska med uppgifter om tillgänglighet, slussning och mycket annat: www.vnf.fr

Franska turistbyrå: www.franceguide.com

Kartor och nalkort: Nautiska magasinet www.nautiska.se. Båtuthyrarna säljer kort för det närmaste området.

Där Medelhavet är som det en gång var

Kroatiska Turistbyrån
Tel. 08-534 820 80

www.visitcroatia.nu
<http://se.croatia.hr>